

INFORMATOR NSPRV

**BESPLATAN
PRIMERAK**

NSPRV je kolektivni član i osnivač Sindikata radnika u prosveti Srbije (Srps)

**sindiso@sbb.rs
www.nsprv.org**

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 4 • MAJ 2010 • BROJ 36

ПОДЕЉЕНИ СИНДИКАТИ ПОДЕЛИЛИ И РАДНИКЕ

• СрпС на челу колоне • Заиграла мечка пред Динкићевим вратима

За разлику од света развијених индустријских демократија, где је незамисливо да радници, било синдикално организовани или синдикално неорганизовани, масовно не изађу на улице или на неки други прикладан начин обележе први међу празницима света рада, у Србији је готово постало правило да се празник обележи теферичима, уз различите воде и згоде, шумарке и популарна излетишта и да, уместо да радници упозоре на муке које их тиште, по принципу „бриго моја пређи на другога“ и они сами забораве на све оно што су од протеклог Првог маја, па до овога наводили као проблем. Као да ће неко други њихов проблем да реши. Чак ни организовани покушаји са бесплатним превозом и обезбеђеном

исхраном и освежењем, у принципу нису дали резултат, јер је избор увек падао на првомајски излет, а не и на протест.

Елем, Међународни празник рада поједини радници у Србији провели су на радном месту, већи део њих традиционално није био на послу, а они најнезадовољнији положајем били су 1. маја на улицама у Крушевцу, Крагујевцу, Београду.... Самостални синдикат металаша Србије обележио је раднички празник окупљањем у Крагујевцу. Синдикална конкуренција из УГС Независност није добила позив за скуп у Крагујевцу, али ни из ове синдикалне организације нису послат позив „самосталцима“ за обележавање 1. маја у Крушевцу. Они су планирали да у Крушевцу, организују протест

у „пет до 12“ који је неславно пропао тако да се увеређени и сујетни лидер овог синдиката Бранислав Чанак није желео, са бине, обратити „својим“ члановима.

Празнични „образ“ у главном граду спасли су просветари из СрпС, радници „Генекса“ и УСС „Слога“. Чланови НСПРВ и СрпС-а окупили су у суботу 1. маја крај Теразијске чесме,

одакле су са више других синдиката кренули у протестну шетњу Београдом под слоганом „Вратите достојанство грађанима и радницима у Србији“ и коју су завршили испред Агенције за приватизацију, где су организовали завршни перформанс. У радничкој колони биле су запажене заставе НСПРВ и СрпС-а и пароле НСПРВ, а поновљене су и поруке ГНА 2010. „ПРВИ ЦИЉ: Образовање за све“ и Светског дана учитеља 2009. „Инвестирај у учитеље сад“. Положени су венци на споменик Димитрију Туцовићу на Славији и предате поруке најважнијим институцијама у држави: председнику Републике, премијеру и председници Народне скупштине Србије, а „заиграла је мечка“ пред министарством економије.

КОНКУРС „ПРВИ ЦИЉ: Образовање за све“

НСПРВ је поделио награда на Конкурсу „Први циљ: Образовање за све“ у категорији ликовних и литерарних радова ојачао овогодишњу ГНА. Свечаност поделе награда одржана је у сомборском Дому ученика средњих школа. *(Најбоље радове можете погледати на стр. 5–8)*

ОСНОВАН СИНДИКАТ ЈАВНИХ СЛУЖБИ

У среду, 05. маја 2010. године у Новом Саду је одржана Оснивачка скупштина Независног синдиката јавних служби Војводине. Оснивачи овог Синдиката су: Независни синдикат просветних радника Војводине, Независни синдикат радника у култури Војводине и више синдикалних организација из синдиката јавног сектора. За председника Синдиката изабран је Хаџи Здравко М. Ковач, који ће поднети захтев за упис Синдиката у Регистар синдиката који се води при министарству рада и социјалне политике. На овај начин, отворена је могућност да се новој синдикалној централни придруже синдикати јавних служби, синдикати запослених у државним органима и локалним самоуправама, јавним и услужним предузећима, чији су оснивач ЈЛС, Покрајина и Република. Седиште Синдиката је у Новом Саду, улица Модене 5. Следећи корак је удруживање у синдикат јавних служби на републичком нивоу чиме би се попунио простор на синдикалној сцени синдикатима који су ван познатих синдикалних централа, а окупљају већи број синдикално организованих радника, а да при томе не учествују у социјалном дијалогу који је резервисан за традиционалне синдикате. Статутом НСЈСВ је предвиђено да до следећег редовног Конгреса све појединачне организације заврше посао око гранског конституисања попут оснивача НСПРВ и НСРКВ.

ЈАВНА РАСПРАВА БЛИЖИ СЕ КРАЈУ

Одбор за образовање, науку, културу, омладину и спорт Скупштине АП Војводине, у сарадњи са Универзитетом у Новом Саду и Покрајинским секретаријатима за образовање и науку и технолошки развој, у уторак 04. маја 2010. године у великој сали Скупштине АП Војводине, са почетком у 11.00 сати, организује јавну расправу о радној верзији новог Закона о високом образовању. Уводна излагања имаће ректор Универзитета у Новом Саду, проф. др Мирослав Весковић и покрајински секретар за образовање, проф. др Золтан Јегеш. На јавну расправу су позвани: др Бојан Пајтић, председник Владе АП Војводине, проф. др Жарко Обрадовић, министар просвете Републике Србије, ресорни покрајински секретари, декани државних и приватних факултета, директори виших школа струковних студија, представници студената, САНУ, ВАНУ и Матице српске и чланови националних савета за образовање са територије Војводине.

Министар просвете Жарко Обрадовић рекао је да би Предлог измена и допуна Закона о високом образовању требало да се нађе у скупштинској процедури крајем маја или почетком јуна. Обрадовић је раније рекао да измене и допуне тог прописа треба да допринесу побољшању ефикасности студирања, као и да студенте ставе у центар академског простора. Током јавне расправе, сви би требало да се сложе о мерама које ће побољшати област високог образовања како би систем функционисао на најбољи могући начин, рекао је министар. *(Наставак на стр. 4)*

У овом броју можете још читати:

МИТА ПЕТРОВИЋ - ПЕДАГОГ, НАУЧНИК И КЊИЖЕВНИК.....	страница 2
(НИ)КО (НЕ) БРИНЕ О ШКОЛСКИМ ФИНАНСИЈАМА	страница 3
САМО ЋЕ ДРЖАВА ШКОЛОВАТИ НАСТАВНИКЕ.....	страница 4
СОЦИОЛОГИЈА САМО У ГИМНАЗИЈАМА?	страница 9
ПАД КУПОВНЕ МОЋИ	страница 10
КО МЕЂА ДИРЕКТОРА У СЛУЧАЈУ ЊЕГОВЕ ОДСУТНОСТИ?	страница 11
ЛОШИ УЧИТЕЉИ СПУТАВАЈУ ДОБРЕ УЧЕНИКЕ	страница 12

PEDAGOG, NAUČNIK I KNJIŽEVNIK

Mita Petrović (1848–1891)

U drugoj polovini 19. veka Pančevo je srpskoj kulturi, umetnosti i nauci dalo nekoliko značajnih ljudi. Među njima, kako tvrdi istoriograf srpske kulture Miloš Nemanjić, bilo je najviše značajnih glumaca: Paja Marinković, Marko Subotić, Marko Stanišić, Dragomir Krančević, Aleksandar Gavrilović i Aleksandar Zlatković. Rođeni Pančevac je i kompozitor Dimitrije – Mita Topalović, član Srpskog učenog društva (kasnije Srpske kraljevske akademije, danas Srpske akademije nauka i umetnosti), a uz njega su u to vreme i Pančevci Antonije – Ante Aleksić (1844–1893), hidrolog, vojni geograf i publicista, i Mita Petrović (1848–1891), naučni i pedagoški radnik i književnik.

Mita Petrović je posle školovanja radio kao profesor somborske Učiteljske škole, ne prekidajući veze sa svojim rodnim gradom, ali je upravo u Pančevu malo poznat, maltene je zaboravljen.

Videćemo kako i koliko, mada je teško odgonetnuti zašto. Ove godine se navršavaju 162 godine od rođenja ovog velikog Pančevca. Rođen je u Pančevu 24. oktobra 1848, poživio je samo 43 godine (umro je u Budimpešti 17. decembra 1891). U samo dve decenije, koliko je bio profesor Srpske učiteljske škole u Somboru, stekao je veliki ugled kao nastavnik i pedagoški radnik, pisac brojnih naučnih dela i udžbenika, ali i pesama i putopisa. Bio je veoma uvažavan i priznat u tadašnjoj Austrougarskoj monarhiji, Nemačkoj i Kraljevini Srbiji. Delo i doprinos Mike Petrovića ne izostavljaju se iz srpske pedagoške istorije, nauka ga spominje kao jednog od začetnika, a ni književna ga sadašnjost ne prepušta potpunom zaboravu. Naradio se i za kratko vreme stvorio toliko mnogo vrednog i značajnog kao malo ko u tadašnjoj srpskoj. Tim rečima, kojima je Mita Petrović ispraćen, moglo bi se početi i ovo podsećanje na njega.

Potekao je iz relativno skromne pančevačke porodice. Otac Grigorije, mladi prebeg iz južnih, neoslobođenih krajeva Srbije („kao dete izgubivši svoga roditelja kog besni Turci posekoše”), stigao je u Pančevo, izučio brijački zanat i otvorio radnju. Kasnije ju je zamenio trgovinom. Majka Mitina, Sofija, „proizašla je iz stare, uvažene i pobožne porodice” Đurišić, bila je prva srpska pančevačka učiteljica.

U Pančevu je Mita Petrović završio osnovnu školu i dva razreda realne gimnazije. Školovanje je nastavio u sremskokarlovačkoj gimnaziji, a višu gimnaziju je 1868. godine završio u Vinkovcima. Svagde i uvek odličan učenik. Kao šesnaestogodišnjak, učenik petog razreda gimnazije, počeo je svoju biografiju ispisivati i javno – novosadski časopis „Danica” mu je 1864. godine objavio prevod pesme „Valdemar” nemačkog pesnika T. Knerera. U tom najvažnijem časopisu srpskog romantizma, a zatim u „Matici” i „Vili”, objavio je do 1868. godine oko četrdeset pesama, nekoliko prozih radova, prevode dvaju Geteovih pesama („Noći krasna”, „Noćne misli”) u „Vili” 1867. i 1868. godine, a zatim je začutao kao pesnik. Nije se ipak sasama udaljio od književnosti, saznaćemo to iz ovog feljtona. Vratio joj se potkraj života s dva lepa i zapažena putopisa.

S diplomom vinkovačke gimnazije mladi Mita Petrović se opredelio za studij filozofije, prirodnih nauka i matematike. Udaljio se još više od rodnog Pančeva upisujući se na visoke škole u nemačkim gradovima Tübingenu i, sledeće školske godine, u Haleu na Sali, da bi studije završio 1871. godine u Pragu. Za sve to vreme bio je stipendista fondacije Pančevke Marije Dragičević.

Tokom školovanja Mita Petrović mnogo je čitao, temeljno učio i uspešno polagao sve ispite. Uza sve to upoznao je i spoznao svet oko sebe, čvrsto uveren da će mu stečeno znanje i dobro poznavanje onih evropskih sredina u kojima je boravio i te kako koristiti kada se uskoro vrati u zavičaj, svome narodu. Kako se to može nazreti i u njegovim gimnazijskim

stihovima, i mladi Mita Petrović zasigurno je bio obuzet patriotskim zanosom srpskog omladinskog pokreta, romantičarskim pre svega, ali u Mitinom slučaju usredsređenim na onu drugu i malo drugačiju „polzu” svome rodu. U Vinkovcima je Mita bio jedan od osnivača i tajnik Književnog društva svekolike gimnazijske omladine, od 1. oktobra 1866. godine.

Uz studije filozofije, prirodnih nauka i matematike, Mita Petrović piše i šalje u zavičaj, „Pančevcu”, svoja „Pisma s puta”, a u Pragu saraduje kraćim tekstovima o svom narodu – listu „Polytika”. Istovremeno iz Praga šalje „Pančevcu” seriju dopisa, koje 1871. godine, još kao student, oblikuje u knjigu pod naslovom „Narodna škola u Čehoslovena”, koju te godine štampa u Pančevu, u štampariji Jovanovića i Pavlovića.

Iste godine, takođe u rodnom gradu, objavio je i knjigu „za odrasle devojke”, pod naslovom „Devojački svet”. Za to delo Mita Petrović dobio je svoju prvu nagradu – dvadeset dukata od Matice srpske. Ovu knjigu Mita je posvetio pančevačkim Srpkinjama, ističući: „One su poslednjih godina tako jako u narodnoj svesti napredovale, da im je bez prigovora prvo mesto među srpskim ženskinjem...” U većem delu ova knjiga od blizu 200 stranica ima neskrivene didaktičke note, uz razmatranje položaja i uloge žene kroz istoriju do vremena u kojem je knjiga nastala.

Upravo u vreme objavljivanja prvih Mitinih knjiga, neposredno po povratku iz Praga, Srpska učiteljska škola u Somboru prima Mitu Petrovića za suplenta, na novo sistematizovano mesto profesora prirodnih nauka, osnove narodne privrede i matematike, s godišnjom platom od hiljadu forinti i još 100 forinti na ime stanarine. U ovoj školi, osnovanoj 1778. godine, Mita je bio 28. profesor od osnivanja škole i u njoj je, samo s jednogodišnjim prekidom (1888, kada je studirao enologiju i svilarstvo u Gorici), predavao „matematiku i prirodne nauke i nauku o poljodstvu” 14 do 16 časova sedmično i bio starešina drugog razreda i „hranitelj fizikalne zbirke” sve do kratke i teške bolesti i smrti, 17. decembra 1891. godine, u Budimpešti, nakon kraćeg i bezuspešnog lečenja.

Samo godinu dana od početka rada u Somboru Mita Petrović uspešno je položio na peštanskom Univerzitetu stručni ispit za gimnazijskog profesora prirodnih nauka i matematike.

U Somboru je Mita zasnovao porodicu. Oženio se Draginjom Baljak, s kojom je dobio tri dece: Vjeru (profesor na istoj školi na kojoj je tako vredno radio), Olgu (upraviteljica somborske građanske škole) i Milenka (lekar i dugo upravnik bolnice u Somboru).

Obrazovan, radan i ambiciozan, nadasve nadaren, mladi profesor Mita Petrović već na početku svog rada suočio se s drastičnim nedostatkom udžbenika u oblasti prirodnih nauka i matematike za srpske srednje škole u Vojvodini i drugim delovima Austrougarske monarhije u kojima su delovale srpske srednje škole. Prionuo je na rad i za relativno kratko vreme napisao je i objavio gotovo sve udžbenike potrebne za učiteljske škole, od kojih su neki korišćeni i na višim devojčakim školama, a jedan je specijalno napisan za gimnaziju. Bio je, dakle, prvi pisac udžbenika za prirodne nauke u Vojvodini. Od dva do pet izdanja doživeli su Mitini udžbenici „Nove mere u Austro-Ugarskoj” (Pančevo, 1873.), „Nauka o geometrijskim oblicima” (Pančevo, 1874.), „Osnovi fizike” (Pančevo, 1876.), „Pouke o kućarstvu” za učiteljske i više devojčake škole (Pančevo, 1876.), „Čovečije telo i njegova nega” za učiteljske i više devojčake škole, po dr Boku i dr. (Pančevo, 1876.), „Osnovi hemije u kratkom izvodu” (Pančevo, bez navedene godine izdanja), „Hemija za srednje škole” po Prokopu Prohaski i dr. (Pančevo, 1883). Ovi udžbenici bili su u upotrebi u Vojvodini, Bosni i Hercegovini i Srbiji još dugo posle Mitine smrti, a neki čak do 1920. godine.

Majka Sofija, prva srpska učiteljica u Pančevu

U radu mr Milana Todorovića i Elze Heš „Istorija škola u Pančevu (1772–1970), objavljenom u „Informatoru” Istarskog arhiva u Pančevu (br. 22, 1990) nalazimo o Sofiji Petrović sledeće: „Sofija Petrović bila je učiteljica ženskih radova. Rođena u Pančevu 1822, pravoslavne vere. Završila je Nemačku glavnu školu i Preparandiju u Pančevu. Znala je nemački. Od okt. 1855. do sept. 1871. radila je kao samostalna učiteljica. Od 1. okt. 1871. radila je kao učiteljica ručnog rada. Bila je udata i imala četvoro dece.”

Među sedam najistaknutijih

U svim publikacijama i radovima o 230 godina obrazovanja učiteljskog kadra i Srpske učiteljske škole u Somboru autori su jedinstveni u oceni da Miti Petroviću pripada mesto među sedam najistaknutijih i najzaslužnijih. To su Avram Mrazović (1756–1826), Uroš Stefan Nestorović (1765–1825), Đorđe Natošević (1821–1887), Nikola Đ. Vukičević (1830–1910), Paja Radosavljević (1879–1958) i Vasa Stajić (1878–1947).

(НИ)КО (НЕ) БРИНЕ О ШКОЛСКИМ ФИНАНСИЈАМА?!

Оставили козу да чува купус!

Једна обична прича о вишеструком кашњењу плата у једној угледној сомборској школи иницирала је да проверимо ко, и да ли уопште неко контролише део школских пара које држава издваја за плате. Наравно, то је и највећи део просветног буџета, пошто је познато да готово 98% свих пара предвиђених за просвету, одлази управо на плате, док је у неким срећнијим и уређенијим земљама тај проценат на нивоу 70-ак%. Остало су, наравно, инвестиције, одржавање и сл. Како нас је министар уверио да и од оног планираног јачи од њега имају намеру да му апцигују 4 милијарде, које и да му остану не би биле довољне у суми од 107 милијарди динара, колико је буџетом предвиђено да исфинансирају обавезе Министарства за више од 10 месеци, јасно је да се о сваком просветарском динару мора водити рачуна. А да ли је то уопште случај?

Трагом приче са почетка натписа - зашто плате касне, покушали смо од оних који су надлежни да добијемо одговор, па смо се најпре обратили Школској управи, кроз коју пролазе сви школски финансијски планови и која даје сагласност на цену услуга у школама. Љубазно нас примивши, (бивша) начелница нас је „мртва-ладна“ упутила на Буџетску инспекцију Министарства финансија, иако је у „Крвном“ закону јасно наведено да је то обавеза управо Министарства просвете (чл. 26, став 2, тачка б), односно, у крајњем случају Школске управе, дакле начелника и његове службе која се бави финансијама, као што је, уосталом, и јасно да за тачност свих података одговарају Министарство просвете и школа (директор) (Правилник о начину обраде и исплате плата, додатака и накнада запослених, односно накнада лица ангажованих по Уговору код индиректних корисника буџетских средстава за област основног и средњег образовања – „Сл. Гл. РС“, бр. 16/07). Како су наши чланови са правом били револтирани и заинтересовани да се ствар истера на чистац, покушали смо заједно да у томе успемо, па смо кренули од најниже инстанце – градске буџетске ревизорке, који нас је љубазно „откачила“, говорећи да то није њен посао. Додуше, посао овог ревизора није ни општински буџет, који такође има извесне обавезе, не и мале, према школама и другим јавним установама, у делу финансирања које у правилу не извршава. Ипак, локалне обавезе у финансирању образовања оставимо за неки други пут.

Следећи став начелнице Школске управе, за који смо, а priori били сигурни да је само у функцији „бриго моја пређи на другога“, а не у покушају да се проблем и реши и да се бави својим послом, обратили смо се Министарству финансија, тачније помоћници министарке финансија, г-ђи Ружици Стојиљковић, која нас је упутила на Трезор и њихову интерну контролу, а све по принципу ког смо малочас цитирали. Можда ово и није баш у потпуности бесмислено, јер сасвим је извесно да би и Трезор морао имати механизам да контролише да ли су му достављени тачни подаци, пошто школске управе

истом Трезору (Управи за трезор Министарства финансија) достављају податке о планираним средствима (ЦЕНУС-у) за исплату плата у школама за сваки месец за који се врши исплата. Основа је, наравно, претходно утврђена цена услуга за сваку школу.

Да не би губили драгоцену време, обратили смо се и Буџетској инспекцији Министарства финансија, која је имала пуно разумевања за наш захтев и једина од свих институција се огласила надлежним за оно што је био захтев Синдиката у школи и Синдиката. Међутим, како нас је телефонски обавестио директор Буџетске инспекције, г-дин Ђура Раствојић, након што је остао без већег броја инспектора у поступку рационализације броја запослених у државним органима, број инспектора којим располаже Буџетска инспекција је недовољан да би решио све захтеве за излазак на терен, јер има „и горих и приоритетнијих проблема“ које мора решавати Инспекција, а не да се бави једном школом или чињеницом да је неки директор, тамо, на најсевернијој граници „социјално одговорне и правне“ државе „пробио“ планирана средства за 50-ак хиљада динара. Иако смо свесни да је 12 инспектора мање у Инспекторату отежавајућа околност, знамо и да обавеза контроле тиме не нестаје. Остаје, ипак, за чуђење, да ли се баш морало „кресати“ инспектора, а не неке друге чиновнике, у моменту када је „финансијски брод озбиљно насукан и прети да потоне“ и да на тај начин са собом повуче државу у банкрот, по грчком сценарију.

У међувремену смо од Управе за трезор добили писмени одговор бр. 402-454/10-001-003 у коме нас они уверавају да нисмо полудели и да смо и на почетку ове приче били у праву, кад смо тврдили да је питање контроле овог дела школских финансија у надлежности Министарства просвете, односно надлежне школске управе. Ипак, контрола (наших) пара остаје заробљена између незнања или нечињења надлежних или незнања, безобразлука и осиноности његове службе која то треба да уради, а не чини. А можда би требало поразмислити и о увођењу материјално кривичне одговорности за све доносиоце одлука и на свим нивоима, где би за штету коју учине одговарали и својом личном имовином, а не само фиктивном материјално-кривичном одговорношћу, која није била предмет санкције за оне који су чинили штету и друштву и појединцима, јер, шта више, неретко су били и награђивани напредовањем у служби и хијерархији.

Једино што је сигурно јесте да нећемо одустати и да ћемо и даље инсистирати да се уведе ред и контрола у школске финансије, јер се ради о средствима свих нас, а не средствима која су „на извол“ те остављена неодговорним појединцима на располагање. У супротном ће поднаслов могао постати и наслов неког следећег саопштења!

Хаџи Здравко М. Ковач

ШКОЛА НЕБЕЗБЕДНО МЕСТО ЗА ЗАПОСЛЕНЕ

На недавно одржаном скупу у Темерину посвећеном безбедности у школама, први потпредседник Владе Републике Србије и министар полиције је констатовао да су новинари из само њима знаних разлога „надували“ причу о експанзији насиља у школама које се, по министру, смањује (вероватно је он мислио само на оно насиље које су службени органи регистровани). Међутим, сви ћемо се лако сложити да постоји и оно насиље које често пута бива сакривено од очију јавности, па самим тиме и од уваженог министра. Такве случајеве чујемо по школским кулоарима, или се препричавају међу онима који су том насиљу били изложени, а често пута и не сазнамо за њих, јер због ирационалног приступа „жртве“ чину насиља, пошто она то и не износи у јавност. То је управо чест случај насиља које доживљавају запослени у школама, а нарочито наставници, вероватно подсвесно, у себи размишљајући да су можда и они потенцијални кривци, заборављајући, при томе, да уколико и постоји неки њихов пропуст, то није разлог да их неко напада, или чак бије.

Посебна прича је однос старешине школе, односно директора и његова реакција уколико му се наставник или радник, жртва насиља, обрати. А шта рећи ако је управо директор насилник и ако свог професора хвата за врат пред децом у школи. Како би онда било могуће очекивати да ће он и заштити „свог“ радника. Стога, последњи случај насиља над нашим колегом и председником нашег Синдиката у ОШ „Никола Вукићевић“ Сомбор и не чуди, јер је он природан след догађаја које смо у овом саопштењу помињали.

Ми се овом приликом нећемо бавити овим поје-

диначним случајем, јер је о њему говорио и сам колега Бела Блашковић, из угла наставника нападнутог од стране родитеља коме је то постало манир и коме именовани није био једина жртва и мета насилника. Питање је зашто надлежни нису узели колегу у заштиту и да ли су све предужељне шта су били дужни, бар по службеној дужности, ако не и по оној људској. Овим случајем се низ напада на наставнике и друге запослене у школама наставља, без икакве шансе да буде и коначан. Докле?!

Синдикат ће се и даље залагати да се безбедносни круг прошири на ону меру како је то уобичајно у развијеном свету, где се под појмом „круг школе“ подразумева сав пут од куће па до школе, наравно и назад, и за ученике и за запослене. На тај начин ће насилницима бити избјеган манир да пресећу и нападају запослене ван круга школе или да их бију у супермаркетима, што смо имали прилике и да сведочимо. Наравно, као и насиље унутар саме школске зграде, а често пута у присуству и ученика.

И нама је јасно да се декларативним залагањем за борбу против насиља, насиље неће само од себе искоренити, већ да је потребно и институционално и законски санкционисати насилнике. У том смислу ће бити усмерене и неке од наредних активности Синдиката, јер, ако смо, бар за сада одустали да наставници добију статус службеног лица (који подразумева ношење и употребу оружја), нећемо и не можемо одустати да проширењем одредби Кривичног законика и строжијим санкционисањем насилника, то убудуће предупредимо и елиминисамо.

проф. Хаџи Здравко М. Ковач

SAMO ĆE DRŽAVA ŠKOLOVATI NASTAVNIKE!

Uskoro izmene Zakona o visokom obrazovanju

Nastavak sa str. 1

Kao što je ministar Obradović i najavio na sednici Republičkog odbora Sindikata radnika u prosveti Srbije (Srps), Ministarstvo prosvete će pokušati da do kraja svog mandata zaokruži obrazovnu legislativu kroz donošenje novih „školskih“ zakona ili kroz izmene i dopune postojećih, ukoliko je to moguće, s obzirom na količinu članova koji se menjaju ili dopunjuju u postojećim zakonima. U okviru tih aktivnosti, u toku je i javna rasprava o izmenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju, koja je pobudila široko interesovanje stručne i druge javnosti, s obzirom na rešenja koja su ponuđena u predlogu izmenjenog zakona.

Jedna od novosti je tzv. eksterna kontrola školarina, koja znači da će država imati mogućnost korigovanja i limitiranja školarina, koje su inače u kompetencijama fakulteta. Na taj način država bi kontrolisala visinu školarina i sprečavala neprimereno visoke iznose školarina, ne samo za naše uslove, već i za mnogo bogatija društva.

Univerziteti (i fakulteti) treba da stave akcenat na naučno-istraživački rad koji bi trebalo da bude u funkciji opšteg privrednog razvoja, te da razvijaju strateško partnerstvo i saradnju sa tržištem i velikim kompanijama i na taj način da obezbeđuju prihode od zarade na tržištu, a ne, kao dosad, isključivo od školarina ili iz budžetskih sredstava.

Veliku pažnju i otpore izazvala je odredba Zakona da se budući profesori, sudije, tužioci i lekari ubuduće školuju isključivo na državnim fakultetima. Očigledno je da su predlagači prihvatili rešenja koja već postoje u jednom broju zemalja Evropske unije, a koje su prihvatile ideju koju je prva involvirala Finska, imajući pri tome logičan interes države da za svoje potrebe sama školuje sudije i tužioce, kao i druge javne činovnike. Upravo to osporava veliki broj privatnih fakulteta, koji smatraju da se time privatni fakulteti i univerziteti diskriminišu, a država sebi obezbeđuje privilegovan položaj na tržištu obrazovanja. Inicijative onih koji osporavaju zakonski predlog se kreću u tome da delom prihvataju argumentaciju koja se odnosi na školovanje sudija i tužioca, jer su oni od posebnog značaja za zaštitu pravnog poretka, dok bi, po njima, drugi smerovi, a pre svega oni iz oblasti poslovnog prava, trebali da budu zastupljeni i na privatnim fakultetima.

Što se tiče naše struke, većina kritičara smatra da država treba da zadrži ekskluzivnost u školovanju učitelja i nastavnika u osnovnim i srednjim školama za pedagoške i psihološke predmete, jer su i oni od posebnog značaja za državu i sistem u celini, ali bi, smatraju kritičari, svi drugi koji se školuju za nastavnički rad trebali imati pravo da se školuju i na privatnim obrazovnim institucijama. U suprotnosti bi to značilo odumiranje i nestajanje visokoškolskih institucija iz obrazovnog sistema Srbije, tvrde oni.

Kritičari ponuđenih rešenja napadaju i bolonjski pristup i predlažu napuštanje tog sistema, ali nije jasno da li se to radi zbog podilaženja velikom broju studenata koji „razvlače“ vreme studiranja, a ne poštuju ni dogovoreno, već traže nove i nove ustupke ili o stvarnom zalaganju za kvalitetniji obrazovni sistem. Zakonopredlagači tvrde da su predložene izmene u funkciji poboljšanja efikasnosti studiranja; predloženo je 6 ispitnih rokova, uvođenje apsolvantskog staža i mogućnost naknadnog savladavanja predispitnih obaveza, a samofinansirajući studenti će sami sebi „diktirati tempo“ studiranja (ali najduže na rok dva puta duži od onoga predviđenog za redovni završetak studija).

Izmenama i dopunama Zakona se usklauđuje sistem sa lisabonskim dogovorom o priznavanju diploma, vraća se kategorija vanrednih studenata, a studenti dobijaju mesta u radnim telima akademske zajednice: u Nacionalnom prosvetnom savetu i Komisiji za akreditaciju i proveru kvaliteta.

Što se tiče nastavnih planova i programa, predstavnici Ministarstva prosvete imaju stav da taj prostor treba da bude prepušten ekspertima, a da

se država ne treba uplitati u taj deo.

Ako se usvoje izmene i dopune Zakona privatni fakulteti moraću imati najmanje 20 profesora u stalnom radnom odnosu, a u Ministarstvu prosvete će morati (svake godine) deponovati i bankarsku garanciju u visini od 10% od iznosa školarina ukupnog broja studenata. Novi Zakon predviđa i oštrije kriterijume za one koji budu nanovo tražili obnovu ili dobijanje dozvole za rad, a između ostalog i rešeno svojinsko pitanje nad objektima u kojima se realizuje nastava (odnosno da dokažu da su vlasnici najmanje 50% objekta u kom se izvodi nastava) i druge aktivnosti. Međutim, odredba da „svaka ustanova mora zapošljavati 20 univerzitetskih nastavnika u stalnom radnom odnosu, odnosno onoliko nastavnika koliko je potrebno da „pokrije“ 70% aktivne nastave“, izazvala je velike kritike. Dok iz Ministarstva prosvete tvrde da je to jedini način da se stane na put haosu koji trenutno vlada i u kojem se dešava da jedan profesor predaje na čak 7 fakulteta istovremeno, a da se ne zna gde je u radnom odnosu, ili da jedan profesor predaje čak 14 različitih predmeta, privatni poslodavci tvrde da će ova odredba proces vratiti unazad, jer se ugovori potpisuju za svaki semestar, a da bi ugovor na 5 godina stvorio obavezu toj ustanovi da zadrži profesora, čak i ako on nije dovoljno kvalitetan predavač, pa čak i onda kada ga studenti ne prihvataju. Ovakva odredba umanjuje i mogućnost da domaći fakulteti angažuju inostrane predavače, što, smatraju kritičari predloga, nije u interesu ni studenata, ni društva u celosti.

Ipak, svi se slažu da treba uvesti više reda i da komisije za akreditaciju moraju insistirati da privatni fakulteti obezbede propisan prostor po studentu, odgovarajuću opremu, tačno određen broj nastavnika sa jasno definisanim kvalifikacijama, kao i sadržajne i kvalitetne studijske programe. Pri tome se ne sme praviti veštačka podela na ono što je privatno i ono što je državno.

Veliku pažnju izazvala je i odredba da profesori odlaze u penziju sa navršenih 65 godina, ali i da mogu da budu angažovani još 15 školskih godina. Naime, zakonopredlagači su predložili nekoliko varijanti za prestanak radnog odnosa nastavnika i saradnika (po jednoj – profesoru radni odnos može biti produžen do tri, po drugoj do pet školskih godina nakon što navršni pomnijanih 65 godina života). Posle toga penzionisani profesor može još 10 (ili 8) školskih godina biti angažovan u izvođenju svih oblika nastave na posle diplomskim studijama kao mentor ili član komisije u postupku izrade i odbrane završnih radova i disertacija, a može biti angažovan u Komisiji za izbor nastavnika u zvanje profesora.

Napominjemo da je po važećem Zakonu profesoru nakon 65 godina bilo moguće produžiti radni odnos do dve školske godine i/ili da mu se dodeli zvanje profesora emeritusa. Ovo zvanje je dodeljivano, naravno, samo u izuzetnim slučajevima i za posebne zasluge u nauci. I ova odredba naišla je na različite otpore, a naročito u krugu profesora koji spadaju u grupu vremenitih, a koji istovremeno i nisu poradili na sopstvenom podmlatku i obezbedili za vreme svoje karijere naslednike, te argumente za produžetak karijere i nakon ispunjenja zakonskog roka pronalaze u stalnom deficitu nastavnika na fakultetu, gde ni „štancanje“ doktorata na pojedinim privatnim obrazovnim institucijama nije pomoglo da se fakulteti domognu traženog i zakonom utvrđenog broja profesora. Smatramo da je neprimeren nekontrolisan postupak „proizvodnje“ novih doktora, na osnovu problematičnih doktorata, a naročito na privatnim fakultetima i univerzitetima, bez obzira na manjak profesora u ovom segmentu obrazovanja i podsećamo na činjenicu da se u velikom broju zemalja doktorirati može samo na državnim fakultetima, odnosno univerzitetima.

Pozivamo sve zainteresovane da se uključe u javnu raspravu i da doprinesu da i Zakon bude u funkciji uvođenja reda u univerzitetsko obrazovanje i u korist struke. Predlog Izmena i dopuna Zakona o visokom obrazovanju možete preuzeti sa našeg sajta.

Nažalost, rasprava je trajala samo do kraja aprila, a nakon čega je početkom maja Predlog zakona upućen u skupštinsku proceduru, gde upućeni očekuju da će krajem maja biti i usvojen, kako bi se primenjivati već na novu generaciju studenata sa početkom nove nastavne godine u oktobru.

prof. Hadži Zdravko M. Kovač

MANJAK

INSPEKTORA

U Srbiji ima 220 gradskih i opštinskih prosvetnih inspektora, 13 republičkih, četiri za visoko obrazovanje i 10 pokrajinskih. Taj broj očigledno je nedovoljan, s obzirom na to da su povećane nadležnosti stručno-pedagoškog i inspekcijanskog nadzora. Novim Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja je omogućeno da jedan „lokalni“ inspektor „pokriće“ dve opštine.

Odredbama novog Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja prosvetna inspekcija može da predloži ministru prosvete da razreši direktora škole, kao i školske i upravne odbore, ukoliko ne postupe po merama koje su naložili inspektori. Od 11. septembra, kada je zakon stupio na snagu, na ovaj način je razrešeno više od 20 direktora i nekoliko školskih i upravnih odbora.

I NAGRADA

LEKCIJA ZA SVE

Ispričaću vam jednu priču o devojčici iz mog odeljenja, o Ruži Nikolić.

Ružu sam upoznala kad sam krenula u školu. Bila je sitna, mala devojčica krupnih crnih očiju i još crnje kose uvek spletene u kiku. Imala je odeću dva broja veću, a knjige je nosila u običnoj najlon kesi.

Počele smo se zajedno vraćati iz škole i baš smo se lepo družile. U džepovima je uvek imala papiriće sa olovkom nacrtanim crtežima pasa, mačaka, kuća i sunca. Uz put mi je započinjala priču i nastavljala je pričati po nekoliko dana sve dok je ne bi završila. Sigurna sam da je te priče sama izmišljala jer ih nikad posle nisam čula. Njene priče su bile čudesne, pune cveća, slatkiša, začaranih životinja i ja bih jedva čekala da je vidim i čujem priču do kraja.

Jednog dana, sledeće jeseni, nije došla u školu. Dan je prerastao u sedmicu, pa u dve. Kući sam se vraćala sama i stalno se osvrćala ne bih li je negde ugledala. Nikad više nisam videla, ni čula za Ružu.

Kad sam pitala za nju, deca su samo slegala ramenima. Čini mi se da nisu ni приметили da je nema. Ne znam zašto je nestala i zašto su je svi zaboravili.

Ja je nisam zaboravila. Zato tražim i za Ružu i za svu decu isto pravo na obrazovanje.

Možda bi jednog dana Ruža postala čuveni pisac, slikar ili neko važan o kome bi neka druga deca učila u školi.

Možda bi...

*Irina Kovačić, 4
OŠ „Ivo Lola Ribar“ Sombor
Mentor: Ksenija Ujsasi,
prof. razredne nastave*

II НАГРАДА

ДА ШКОЛА (П)ОСТАНЕ
БЕЗБЕДНО МЕСТО

Често, док са мамом и татом невољно гледам вести, чујем да је у некој школи, неко дете малтретирано, претучено, или да је нађена дрога. Увек се уплашим, зато што ми све то делује као део неког другог мрачнијег света.

Данима у себи носим страх од тога, осећам тугу, кроз главу ми јуре страшне мисли, а срце немирно скакуће. Тај страх прође, али ме присили да размишљам о тим страшним, озбиљним и мени готово нестварним догађајима. Размишљајући, проматрам људе око себе и примећујем да и њих, као и мене обавије та тешка магла кад причају о свему томе, да су и они тужни, да се и они осећају немоћно. Тешко им је да причају о томе, заобилазе ту тему, јер зашто причати о малтретирању и другим несрећама, кад уз кафу боље лежи неки трач, него та озбиљна, осетљива тема. И тако, избегавајући, заборављамо, тај немир сакријемо у далеки хошак свога ума и настављамо даље, као да се ништа није десило. Улазимо у зачарани круг, који нас успављује, хипнотише и спречава да мењамо свет на боље, школу по школу. Упркос свему томе, увек се појави нека светлост, неки пламен, који лагано тиња у нама и изазива жељу за променом и напретком.

Било да смо наставник, родитељ, директор, ђак, политичар или педагог, можемо помоћи, можемо променити свет и школе у њему, учинити да буду безбедни, топли, широм отворених врата, а не мрачни и хладни кавези који деци уливају страх и несигурност.

*Бојана Раковић, VIII-а
ОШ „21. октобар“ Сомбор
Ментор: Софија Ковач*

III NAGRADA

OBRAZOVANJEM PROTIV SIROMAŠTVA

Оно највредније што дете треба да има када крене у живот добија се у породици и школи. Једна врста знанја и љубави стиће се од мајке и оца, а друга, ништа мање важна, стиће се учећи.

Свако дете мора да има прилику да учи, било да је то за радним столом, на пеščаној дини или на шумском панју. Учећи, човек научи да поштује себе и друге, добије прилику да сгледа колико је људски род кроз време трпео и patio, колико је изгубио у ратовима и беспотребним sukobима, колико је патрњи donelo neznanje i neukost. Уčenje oplemenjuje. Човек који учи и зна, прелази на виши ниво свести и postaje svestan da sreća nije izdvojena i lična, da ne postoji sama za sebe i samo za jedno biće. Човек учећи postaje deo čovečanstva i teži za opštim dobrom. Onaj ko учи prevazilazi primitivne i primarne instinkte i kreće ka najvišim sferama ljudske svesti, u kojima obitava i potreba da i drugima čini dobro i ne može biti srećan dok neko oko njega pati. Takav човек се бори против глади, насиља, против свих vrsta siromaštva u koje svakako spada i neznanje. Оно је извор mnogih zala, оно не дозвољава човеку да се издигне из primitivnosti i takav човек, onaj koji не учи, sledi samo svoje instinkte i svoje potrebe. Он не misli na друге. Образovanje је neophodno da bi čovečanstvo išlo napred. U srećnom svetu nema siromaštva i gladi. Образovani човек бори се против bolesti i drugih beda koje su se sručile na čovečanstvo, ne stvara oružje i druga sredstva kojima bi naudio drugima oko себе.

Образovanje је pravo svakog deteta, onog pored Temze, kao i onog pored Nila. Onog koji ustaje i razgrče trsku da bi izašao iz postelje, kao i onog koji се izvlači ispod svilenog baldahina. Оно је pravo i obaveza svih nas, da bi stvorili srećniji i bogatiji svet, bogatiji dušom i humanošću.

*Mila Matijević, I-1
Srednja ekonomska škola Sombor
Mentor: Zora Mišić*

СПЕЦИЈАЛНА НАГРАДА

И УЧИТЕЉИ СУ ВАЖНИ

Све људе на свету учио је неки учитељ. И велики научници, политичари и писци имали су свог учитеља. У животу сваког детета учитељ је веома важан.

Мој учитељ је добар човек и у његовом срцу има места за све нас. Стоји као бедем између нас и неприлика. Када смо тужни, његов осмех унесе радост у нашу учионицу. Ако ми се задаци учине тешким, он ме

својом топлим руком помилује по коси и све одмах постаје лако. Стрпљив је и спреман да опрости све наше несташлуке. Његове приче нас воде у неке нове, непознате светове.

Питате ме: „Ко је учитељ?“ То је неко ко безброј пута закопчава наше јакне, везује наше пертле, брише наше сузе. То је пријатељ који чува тајне и увек је спреман да помогне. Учи нас оно што је у књигама, али и оно што се зове живот. Мудро нам помаже да полетимо даље, Учитељ је неко ко се много воли. Замислите, какав би свет био без учитеља!

*Лана Коша, III,
ОШ „Аврам Мразовић“ Сомбор
Ментор: Петар Першић, учитељ*

СПЕЦИЈАЛНА НАГРАДА

КВАЛИТЕТНИ УЧИТЕЉИ ЗА
КВАЛИТЕТНО ОБРАЗОВАЊЕ

Скоро свако од нас познаје доброг учитеља. Неко је упознао само једног јединог. А они који га нису имали, били су заиста „лоше среће“. Али, какав би требало да буде добар учитељ? Шта треба да га чини?

Влада мишљење да добар учитељ може да буде само неко ко је високообразован, али ја мислим да је тај позив много комплекснији, да су, за његово успешно обављање, исто тако важне, ако не и важније, неке друге особине. Поседовање личности је, можда, важније од искуства. Уживати ауторитет, али без уливања страха. Он не би смео да се слепо држи плана и програма, да у деци не види само ученике, већ и индивидуалне личности. Да је способан ученике појединачно да мотивише, да поседује хумор, да им буде и друг и узор у исто време. Он мора ђаке нечем да научи, али и да примети када они имају личне проблеме. Осим тога, требало би да увек и на сваком месту подржава своје ученике. Ово све, сигурно није лак задатак, поготово у данашње време.

Оно што је опште познато и што не треба доказивати јесте то, да је за свако занимање неопходно знање, искуство и стручност. Осим тога, сваки посао захтева одређену одговорност и озбиљан приступ.

С обзиром да је изградња личности једна велика одговорност и комплексно занимање, сигурно је ова стручност и способност понајвише потребна у овом послу. Васпитање човека је узвишен позив, јер се ту ради о формирању људи од којих ће, у догледно време, зависити ред, рад и правда на Земљи.

Пошто је човек склоп разних функција и емоција, његова изградња захтева усађивање у њега позитивних особина, а елиминисање негативних наследних особина. С обзиром да је овај васпитно-образовни процес веома битан, сложен и захтеван, неопходно је да се повери стручним и потпуно оспособљеним особама.

Успешан учитељ воли промене, гради здраве односе, воли дијалог, слободан је и отворен за све што је

другачије и боље. Ствара позитиван став и јача самопоуздање својих ученика. Успешан учитељ учи ђаке да заједнички решавају одређене задатке, како би у животу били успешни и стварали добре међуљудске односе.

Код доброг учитеља креативна настава се пише „великим словом“. Он ученике схвата озбиљно и признаје њихову личност. Настава код њега је стваралачка, разнолика и понекад чак и гласна. Ученици смеју код њега све да дотакну и испробају, као и да поставе многа питања. Код предмета који су све више него омиљени код ученика, он, уместо досадних бројева и компликованих формула, нуди доживљавање и схватање природних наука и технике кроз једноставне и занимљиве примере.

Нада у успех и остварење задатог циља и добрих резултата, услов је који је неопходан у било ком послу, па тако и у учитељском, у образовању генерација. С обзиром да је процес васпитања и образовања посао који захтева много времена и труда, он аутоматски изискује огромно стрпљење. Резултати овог посла нису видљиви одмах, па би оптимизам требало да буде неминовна особина свих који се баве овом делатношћу.

Учитељски посао је веома тежак. Учитељ проведе цео живот унапређујући наставу. Он свугде и на сваком месту наилази на добре савете и добре идеје, али квалитет идеје зависи од тога шта ће учитељ с њом да учини. У томе је и једна од разлика међу учитељима. Главни циљ учитеља требало би да буде помоћ деци у учењу. Једноставно, али је чињеница да неки то често заборављају.

Учитељ треба да буде мудрац с осмехом детета, забављач с упорношћу генијалца, преносилац позитивних вредности, као и амортизер ђачких проблема. Да би неко постао добар учитељ, потребно је да је и он сам некад имао доброг учитеља и тако се затвара круг.

Дејан Лескур, IV-1

Средња економска школа Сомбор
Ментор: Зора Мишић

СВАКО ДЕТЕ ИМА ПРАВО
НА ШАНСУ У ЖИВОТУ

Niko od nas nije tražio da se rodi. Nismo birali roditelje, okruženje, mogućnosti, šanse... Kad smo već došli na ovaj svet, uzdamo se u sreću da nam je, u nekoj kosmičkoj подели, dodeljen lep život, vredan življenja i da će nam sreća i šanse biti naklonjene.

Дете, као сирова глина, у току живота облик добија под утицајем породице, окружења и могућности које има за напредовање. Осим психолошких предиспозиција, много времена, напора и улагања потребно је да свако од нас постане човек, у правом смислу те речи. Да буде вредан поштовања и divljenja, омиљен и вољен, стручан и успешан. Нажалост, многа деца никад не искусе могућност да њихов живот крене у том правцу. Многа недужна бића никад не добију шансу за срећу, нити им ико понуди улог у виду љубави, пажње и образовања, за срећну будућност. Hendikepirani од samog ulaska u veliku bitku koja se zove život, vihor nedaća kojim uzrok ne znaju, nosi ih kao list na vetru. Ostaje pitanje može li iko taj vihor usmeriti i dati mu pravac koji će detetu obezbediti iole srećnu budućnost. Smatram da свако дете има право на шансу у животу. Barem jednu, pravu... Шансу да буде срећно, вољено, образовано, да има могућности попут својих врšnjaka, који су игром случаја имали више среће. Без обзира на расу, пол, језик, физички изглед, здравље или уродену ману, сва деца заслужују

da budu srećna. Zaslужuju da im ovaj svet omogući pristup svojim raznolikim mogućnostima i šansama. Ko zna, možda u nekom musavom petogodišnjaku čući novi Nikola Tesla, ali svet to nikad neće saznati. Neće, јер то дете никада неће ни добити прилику да искуша своје могућности, јер се нико неће побринути за његову будућност, нити ослушати његове таленте... Свако дете има право на шансу у животу, право на то да му друштво пружи оно што neodgovorni roditelji neće ili не могу, право на образование, стицање знања, усавршавање вештина и развој талената. Сви ми имамо право на то да preskočimo društvene i socialne hendikepe, да odskočimo iz prosečnosti i stvorimo ulog за svoju srećnu budućnost. Da živimo život vredan življenja.

Mislim да је кључ који отвара gotovo sve šanse ovog sveta – znanje. Оно predstavlja polaznu osnovu, kљuč за otvaranje niza vrata koja iza sebe kriju mogućnosti. Zbog toga, osnovna obaveza društva i porodice mora biti stvaranje mogućnosti да svaki mali човек dobije svoj kљuč. Да dobije образование и znanje koje će му otvoriti vidike и pružiti mogućnost да kao odrasla osoba oblikuje svoj život.

Ako smo на ovaj svet stigli bez svoje volje, učinimo sve да svojom voljom oblikujemo način života и potražimo sreću на način на koji želimo. Osvojimo znanje, stvorimo sebi шансу, сви ми је заслужујемо...

Kristina Bundić, I-1

Srednja ekonomska škola Sombor
Mentor: Zora Mišić

ВРЕМЕ ЈЕ ЗА УЧЕЊЕ

Учење је најважније на свету! Њиме се постиже највећи успех у школи, али и у животу.

Ја сматрам да без учења не би било ни живота, ево и зашто: Никола Тесла је много учио па је створио струју без које ми не можемо да живимо. Сваким даном у школи, ја се трудим да научим што више података и важних информација. Желим да својим знањем допринесем свим људима на свету тако што ћу покушати да откријем важан лек који ће лечити све болести, па ће сви људи бити здрави. А чим су људи здрави, они су и срећни. Ми сваким даном научимо нешто ново, учимо од нашег рођења.

Прво сам научила да ходам, па да говорим, па да решавам једначине, пишем извештаје, правим колут напред и читам текстове на енглеском. Ово је само део онога што сам научила са својих девет година. Са радношћу чекам будућа знања која ће ме учинити паметнијом, али и бољом особом, јер знањем можемо да решавамо различите проблеме у животу.

Најважније што сам до сада научила су речи: ЗНАЊЕ ЈЕ МОЋ. Са знањем могу да ходам по Месецу, измислим неки нови лек, да направим робота, али и да насмејем свог млађег брата.

Јасмина Вукелић, III2

ОШ „Аврам Мразовић“ Сомбор

III NAGRADA

Denis Engi
II razred
OŠ „Sveti Sava“
Subotica
Mentor:
Elvira Salma

II NAGRADA

Sandra Janjatić
I razred
Srednja ekonomska
škola
Sombor
Mentor:
Zora Mišić

I NAGRADA

Sonja Zeković
VIII razred
OŠ „Dositaj Obradović“
Sombor
Mentor:
Simon Savović

СПЕЦИЈАЛНЕ НАГРАДЕ

Никола Кукић
V разред
ОШ „Доситеј
Обрадовић“
Сомбор

УЧИТЕЉИ ОТВАРАЈУ ВРАТА

Човеку дат је рођењем дар
да пренети знање другима може,
да хиљаде речи безначајних
у мисли мудре умеју да се сложе.

Слова су прозор у чаробни свет
лепотом језика сатканих књига,
а учитељ неимар, вредан и радан
борац за знање, препун брига.

Учити могу сва жива бића,
али знање дају само људи,
и зато увек на сваком месту
учитељ себи и другима буди.

Давати и примати знање је дар,
радост живота у учењу јесте,
хиљаде путева шумских се прође
док се не дође до главне цесте.

Урош Тејчавац, II-1
Средња економска школа, Сомбор

Jovana Miletić
VIII razred
OŠ „Dositelj
Obradović“
Sombor

ДАЈМО ШАНСУ!

За дете,
које буквар у ручицама држало није,
које не зна шта је табла, а шта креда,
коме као малом није
у близини био чак ни плишани меда!

За дете,
које учитеља нема
за математику чуло није
лењир и шестар са слика не зна,
јер ни књигу нема, а то му је највећа
казна.

За дете,
које мора крваво
за хлеб да заради,
које није стигло ни плакати,
а већ мора на улици просити!

За дете,
које не зна име своје написати,
оловку у животу прстићима држало
није,

а од срамоте и стида,
то мора да крије!

За децу,
која у далеким земљама,
чекају са стрпљењем великим
да им се школа изгради,
па као пачићи мали да у њу иду
и златно знање стичу!

За децу,
којом ја песмом овом
буну дижем,
да се и њима шанса да,
да и она у школу крену
и са осмехом своју будућност дочекају!

Исидора Ђулибрк, IV разред
СМШ „Др Ружица Рип“
Сомбор

Lana Koša
III razred
OŠ „Avram Mrazović“
Sombor

УЧИТЕЉИ ОТВАРАЈУ ВРАТА

Данас учен мора бити свако
да би смело кроз живот крочио.
срамота је сакривати поглед,
погнут главу што ниси учио.

У коштац се са незнањем хватај,
пусти да те изазови вуку,
учитељи отварају врата
пријатељску пружају ти руку.

Показују најлакше начине
да се попнеш на лествицу више,
да не луташ бесциљно кроз дане,
да ти живот срећом замирише.

Учитељи – прави неимари,
у тврђаву знања и науке,
беспошtedно уграђују себе
док соколе још нејаке руке.

Вања Милић, II-1
Средња економска школа, Сомбор

ЗАГРЕБ: КАМЕН ТЕМЕЉАЦ ЗА ПРАВОСЛАВНУ ГИМНАЗИЈУ

У присуству бројних гостију из верског и политичког живота, 10. 05. 2010 је у Загребу постављен и освешан камен темељац за нову зграду Српске православне опште гимназије „Кантакузина Катарина Бранковић” Свечаност освешања предводио је митрополит загребачко-љубљански и целе Италије Јован Павловић. Гимназија је основана пре пет година, а утемељена је под покровитељством Митрополије загребачко-љубљанске СПЦ и Црквене општине загребачке. Потпредседник Владе Слободан Узелац изјавио је да ће Влада пратити и помоћи у раду те образовне институције, похваливши досадашњи рад школе. Представник Министарства вера Србије Драган Ђоровић истакао је да ће нова школа бити добар темељ у процесу изградње духов-

ног, интелектуалног и националног идентитета српског народа у Хрватској. Изразио је наду да ће се на том темељу градити и боља комуникација два народа. Градоначелник Загреб Милан Бандић истакао је важност те образовне институције и духовне установе као места јачања међусобног поверења и толеранције. Навео је да град Загреб морално и материјално помаже изградњу школе. Архитект зграде гимназије Дражен Јурачић је изразио очекивање да ће зграда бити завршена до идуће школске године. У оквиру школске зграде биће изграђен духовни центар и спортска дворана, а зграда се налази у загребачком насељу Свети Дух. Капацитет школе је до 150 ученика, а у њој ће радити око 20 наставника, стручног и административног особља.

(УПС!) У ПРАВУ СИ!

Интерактивни онлајн водич „У праву си!” (УПС!) корисницима пружа информације о њиховим правима и обавезама из различитих области на атрактиван начин. У кратким чланцима можете сазнати колико дуго можете да останете у „шенгену”, шта смете да изнесете, а шта да унесете у земљу, која су права и обавезе ученика...Пројекат „У праву си!” првобитно је замишљен као штампана публикација намењена средњошколцима, а сајт Upravusi.rs почео је са радом 2009. године. Сајт је намењен младима са циљем да их информише о њиховим законским правима и обавезама, о процедурама и механизмима

који су им на располагању ако је неко њихово право угрожено. На сајту Управуси.рс могу се наћи занимљиви подаци из области: кућа, образовање, породица и путовање, а организатори пројекта имају у плану да уведу области новац и куповина, запослење, држава, безбедност, тело и здравље. - Најпопуларнији су текстови везани за путовања, вероватно да је младима то најатрактивнија тема због „пада” „шенгена”, међутим, не заостају ни текстови везани за породицу и породично право. Наредне године биће издато годишње издање „У праву си!” за ученике средњих школа, а имаће и верзије на језицима националних мањина. До 2012. године у

10 градова у земљи биће формирано омладински тимови који ће дистрибуирати и промовисати локална издања пројекта „У праву си!”. Више информација www.upravusi.rs.

САРАДЊА У ОБРАЗОВАЊУ

У Новом Саду је 13. априла 2010. потписан Протокол о сардањи између Покрајинског секретаријата за образовање и Хелсиншког одбора за људска права у Србији. Према речима потписника, секретара за образовање Золтана Јегеша и председнице Хелсиншког одбора за људска права у Србији (ХОПС) Соње Бисерко, циљ пројекта је да војвођански средњошколци стекну нова знања из остваривања људских и мањинских права, толеранције и демократије. Путем семинара и предавања представници Хелсиншког одбора афирмисаће вредности савремене Европе. Золтан Јегеш је рекао да је за стварање бољег друштва и смањење насиља у школама неопходно децу научити да толеришу различитости сваке вр-

те, да упознају једни друге и разумеју права појединца. Различитост мора бити усмерена „ка стварању пријатељства, а не повод за стварање конфликта”, рекао је Јегеш и додао да пројекат почиње од средњих школа као и да ће стечена искуства касније бити пренета и на млађе узрастне категорије. Према његовим речима, ХОПС ће предлагати теме из области људских и мањинских права, толеранције, мултикултурализма, демократије и равноправности, које ће секретаријат подржавати и у координацији са средњим школама реализовати. Пројекат финансира Фонд за отворено друштво, а како је данас најављено, ХОПС ће се ангажовати на обезбеђивању додатних средстава како би се пројекат проширио на још неке циљне групе.

СОЦИОЛОГИЈА САМО У ГИМНАЗИЈАМА?

Планоци да се социологија, устав и права грађана избаце из наставног плана и програма за средње школе, а да социологија као обавезни предмет остане само у гимназијама друштвеног смера наишли су на оштру осуду социолога из Војводине. Према речима професора социологије са Филозофског факултета у Новом Саду др Душана Маринковића, повлачење социологије и устава из школског програма било би коначан показатељ болести нашег друштва. - Ова прича већ увелико кола у социолошким круговима и, заиста, мој једини коментар је да то показује системску небригу о стању овог друштва и прави је показатељ болести окружења у ком се налазимо - каже др Маринковић.

Посебан проблем представља потпуно укидање

устава јер је реч о предмету који је неопходан да би слушаоци, будући бирачи, разумели функционисање државе у којој живе. Уколико би млади остали ускраћени за основна социолошка и политичка знања, они би били генерација подложна свакој могућој врсти политичке манипулације и људи без сопственог става. Кад би ово прошло, добили бисмо нову генерацију младих људи без основних знања о друштву у којем живе, једну масу послушника система којима је лако манипулисати јер не знају основне ствари - оцењује наш саговорник. - Иако универзитет никада није школовао кадрове искључиво за тржиште већ више за науку, уколико дође до усвајања овог предлога, професори социологије би изгубили фонд часова, а студенти не би имали шансе да се после студија запосле у школама - наставља професор др Маринковић.

ВИШЕ БРУЦОША НА БУЏЕТУ

На факултетима Новосадског универзитета предвиђено је да ове године буде уписано 8.640 бруцоша, одлучила је у среду Влада Војводине. За њих 4.664 образовање ће се финансирати из буџета Покрајине, док ће 3.976 студената плаћати школарину. Прву годину мастер и докторских студија моћи ће да упише 5.098 студената. Прву годину дипломских академских - мастер и докторских сту-

дија моћи ће да упише 5.098 студената - 2.771 студент чије ће се образовање финансирати из буџета и 2.327 студената који ће плаћати школарину. Покрајински секретар за образовање др. Золтан Јегеш је прецизирао да ће се мастер студије из буџета плаћати за 2.549 студента, док ће се самофинансирати 1.917 студената, а за докторске студије на буџету је издвојено за 222 студента, а места за самофинансирајуће има 410.

ZARADE: JAVNI SEKTOR "ZAMRZNUT", OSTALI (BAR NA PAPIRU) RASTU

- **Građani siti svega • Srbija jedna od dve zemlje koje su osetile pad kupovne moći • 34. mesto u Evropi**
- **Na raspolaganju u proseku po 2.933 evra • Srbija (statistički) izašla iz recesije**

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u martu 2010. godine, iznosi 46457 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u februaru 2010. godine, nominalno je veća za 3,5%, a realno je veća za 2,4%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u martu 2010. godine, iznosi 33508 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u februaru 2010. godine, nominalno je veća za 3,6%, a realno je veća za 2,5%.

	Prosečne zarade				Prosečne zarade bez poreza i doprinosa	
	RSD		Nominalni indeksi		RSD	
	Mart 2010		III 2010 II 2009	III 2010 XII 2009	Mart 2010	
	Ukupno	Privreda	Ukupno	Privreda	Ukupno	Privreda
Republika Srbija	46457	43337	103,5	104,5	33508	31334
Centralna Srbija	46876	43571	103,4	104,4	33834	31516
AP Vojvodina	45328	42709	103,8	104,6	32632	30844
Grad Beograd	58958	58330	105,0	106,2	42396	42060
Grad Novi Sad	53651	52328	105,8	108,2	38590	37736
Grad Niš	37649	31014	98,9	104,1	28012	22554
Grad Kragujevac	45106	41646	105,1	106,9	32716	30266

Period mart 2010. – mart 2009.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u martu 2010. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u martu 2009. godine, nominalno je veća za 10,1%, a realno je veća za 5,5%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u martu 2010. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u martu 2009. godine, nominalno je veća za 10,4%, a realno je veća za 5,7%.

Period januar/mart 2010. – januar/mart 2009.

Prosečna zarada u Republici Srbiji, isplaćena u periodu januar - mart 2010. godine, u odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u periodu januar - mart 2009. godine, nominalno je veća za 5,7%, a realno je veća za 1,3%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa u Republici Srbiji, isplaćena u periodu januar – mart 2010. godine, u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u periodu januar – mart 2009. godine, nominalno je veća za 6,0%, a realno je veća za 1,6%.

Republika Srbija Februar 2010. god.	Zarada bez poreza i doprinosa		
	Ukupno	Cent. Srbija	Vojvodina
Ukupno	33508	33834	32632
Privreda	31334	31516	30844
Poljoprivreda, šumarstvo i vodoprivreda	28978	28894	29037
Ribarstvo	18694	9563	20795
Vađenje ruda i kamena	50534	48516	61701
Prerađivačka industrija	27487	26479	29846
Proizvodnja el. energije, gasa i vode	47403	47741	45922
Gradevinarstvo	27417	27560	26919
Trgovina na veliko i malo, opravka	25513	26730	21676
Hoteli i restorani	17851	18176	16679
Saobraćaj, skladištenje i veze	38316	39299	34860
Finansijsko posredovanje	69727	72497	62639
Poslovi sa nekretninama i iznajmljivanje	35473	36244	33145
Državna uprava i socijalno osiguranje	41081	41377	40088
Obrazovanje	35965	36277	35224
Zdravstveni i socijalni rad	36610	36887	35849
Komunalne, društvene i lične usluge	32438	32133	33259

Džepovi sve prazniji

Iako su nam plate nešto bolje nego lane (u evrima) – porasle su od prošlog do ovog marta za celih 14 €, džepovi su nam sve prazniji, a na evropskoj lestvici padamo li, padamo. Po kupovnoj moći stanovništva Srbija je na samom začelju, ne samo u odnosu na razvijene zemlje u Evropi već i na komšiluk. U ovoj godini srozaćemo se do 35. mesta, a iza leđa će nam, među 41 evropskom zemljom, ostati jedino Albanija, Ukrajina, BiH, Moldavija, Belorusija i Makedonija. Sada smo 34. u Evropi. Pretekli su nas Crnogorci, a skroz su nam se približili Bugari. Neće nam ova godina biti mnogo lošija od prošle, ali ćemo u najboljem slučaju stagnirati. Za to vreme Bugarska bi nas mogla prestići pa na kraju 2010. možemo očekivati 35. poziciju.

Građani Srbije su prošle godine na raspolaganju u proseku imali 2.933 evra. U obzir nisu uzimane samo zarade već sva moguća primanja, uključujući doznake, novac koji se ubire od kirije, penzije... Inače, kupovna moć predstavlja zbir svih dostupnih novčanih sredstava po stanovniku – neto primanja građana – i jedan je od najznačajnijih indikatora potrošačkog potencijala.

Elem, lane smo za godinu dana imali na raspolaganju manje od tri hiljade evra, a to je gotovo pet odsto manje u odnosu na 2008, dok je u odnosu na

2007. godinu to pad od devet odsto. Jedan od ključnih pokazatelja je indeks kupovne moći – šta se sve može kupiti za određenu sumu novca. Po tom indeksu, koji se pravi za više od 40 zemalja u Evropi, Srbija jedna od dve zemlje koje su osetile pad kupovne moći još 2008. godine. Do srozavanja kupovne moći građana doveli su svima poznati razlozi - gubitak radnih mesta, odnosno smanjenje prihoda, rast cena, privredni pad, dugovanja... U Srbiji je 2008. godine svaki građanin godišnje imao na raspolaganju 3.080 evra za potrošnju, uključujući sva moguća primanja. Godinu dana ranije taj iznos je bio 3.227 evra. Srbija je u 2008. bila na 33. mestu u Evropi. Iza nas su u tom trenutku bile Bugarska, Crna Gora, Bosna i Hercegovina, Makedonija, Belorusija, Albanija, Ukrajina i Moldavija. Prošle godine pad kupovne moći je nastavljen, a neke od pomenutih zemalja su se u opštoj krizi ipak snašle bolje od nas.

A da smo na najnižim mogućim granama najbolje govori poređenje s razvijenim evropskim zemljama. Prosek kupovne moći za Evropu u prošloj godini je iznosio 11.699 evra. Hrvatska je npr. bila rangirana na 27. mestu sa 4.800 evra, što je oko 40 odsto evropskog proseka, dok je na prvom mestu Lihtenštajn - građani ove države raspolagali su s 50.761 evrom.

Inflacija 1,1%

Cene na malo roba i usluga u Republici Srbiji u aprilu 2010. godine u proseku su više za 1,1% u odnosu na prethodni mesec. U aprilu 2010. godine u odnosu na isti mesec 2009. godi ne cene na malo su povećane za 7,4% a u odnosu na decembar

2009. godine za 4,2%. Troškovi života u Republici Srbiji u aprilu 2010. godine u odnosu na prethodni mesec u proseku su viši za 0,6%. U aprilu 2010. godine u odnosu na isti mesec 2009. godine troškovi života su povećani za 4,0% a u odnosu na decembar 2009. godine za 2,6%.

Republika Srbija ukupno	Indeks cena na malo					
	IV 2010 Ø 2009	IV 2010 III 2010	IV 2010 IV 2009	I-IV 2010 Ø 2009	I-IV 2010 I-IV 2009	IV 2010 XII 2009
	106,8	101,1	107,4	105,0	107,3	104,2
Republika Srbija ukupno	Indeks troškova života					
	104,6	100,6	104,0	103,5	104,2	102,6

BDP

Osnovni i najvažniji makroekonomski parametar je bruto domaći proizvod (BDP), koji predstavlja rezultat proizvodnih aktivnosti svih rezidentnih institucionalnih jedinica. BDP je indikator ekonomske aktivnosti i on se obračunava samo na nivou ukupne ekonomije. Obračun BDP se bazira na metodologijama SNA 93 i ESA 95, koje su zajednički objavile UN, EU, MMF, Svetska banka, i OECD-e i to je svetski standard. Danas ne postoji zemlja u svetu koja nema obračun BDP. RZS je po prvi put objavio fleš ocenu kvartalnog BDP Republike Srbije po standardima Evropske unije, a korišćeni su svi raspoloživi podaci u ovom trenutku. Po toj oceni u prvom kvartalu 2010. godine zabeležen je realni rast BDP-a, u odnosu na isti period prethodne godine, od 1,0%. Napomenimo da je ovo prvi rast BDP-a posle pada u četiri uzastopna kvartala 2009. godine. Desezonirani podaci za prvi kvartal 2010. godine pokazuju rast od 1,2% u odnosu na četvrti kvartal 2009.

Po definiciji, za ulazak u recesiju potrebna dva uzastopna negativna kvartala, tj. da BDP ima pad u dva uzastopna kvartala, a za izlazak je dovoljan samo jedan pozitivan.

КО ОБАВЉА ПОСЛОВЕ ДИРЕКТОРА У СЛУЧАЈУ ЊЕГОВЕ ОДСУТНОСТИ?

ПИТАЊЕ: Да ли решење суда доказује стечено образовање?

ОДГОВОР: Чланом 103. Закона о средњој школи („Службени гласник РС“, бр. 50/92, 24/96, 23/02, 25/02, 62/03, 64/03 и 101/05) прописано је да лице које нема јавну исправу о завршеном школовању, а евиденција о томе, односно архивска грађа је уништена или нестала, може да поднесе захтев општинском суду на чијем подручју је седиште или је било седиште школе, ради утврђивања завршног школовања. Захтев садржи доказе на основу којих може да се утврди да је то лице завршило школу и потврду да је евиденција, односно архивска грађа уништена или нестала. Потврду да је архивска грађа уништена или нестала издаје школа у којој је лице стекло образовање или друга организација која је преузела евиденцију, односно архивску грађу. Ако таква организација не постоји, потврду издаје Министарство просвете.

Чланом 104. Закона прописано је да решење о утврђивању стеченог образовања лицу из члана 103. овог закона доноси општински суд у ванпарничном поступку, на основу писмених доказа. Решење имену: назив и седиште школе у којој је стечено образовање, име и презиме лица, а за удате и девојачко презиме, име оца и мајке, датум и место рођења и пребивалишта лица и степен стручне спреме који је лице стекло.

Решење којим се утврђује стечено образовање замењује јавну исправу коју издаје школа.

ПИТАЊЕ: Да ли је прописима из области средњег образовања утврђена школска спрема за организатора практичне наставе?

ОДГОВОР: Чланом 110. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 62/03, 64/03, 58/04, 62/04, 79/05 и 101/05), прописан је степен школске спреме за наставника, стручног сарадника, васпитача у дому средње школе и помоћног наставника. Врсту образовања прописује министар просвете одговарајућим правилницима за гимназију, односно средњу школу по подручјима рада.

Послови организатора практичне наставе нису послови наставника, стручног сарадника или помоћног наставника, те степен и врста школске спреме за обављање ових послова нису прописани Законом о основама система образовања и васпитања и одговарајућим правилницима о врсти стручне спреме наставника, стручних сарадника и помоћних наставника.

Чланом 7. Правилника о цени услуга средње школе („Службени гласник РС“, број 35/93), прописано је да се број извршилаца на организацији практичне наставе у стручној школи утврђује на основу броја одељења у школи и у зависности од броја подручја рада, да ли се настава изводи у школској радионици и др.

Према томе, у надлежности је стручне школе, која према Правилнику о цени услуга средње школе има организатора практичне наставе, да својим актом о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места пропише степен и врсту школске спреме за организатора практичне наставе, а у складу са захтевима посла који обавља.

ПИТАЊЕ: Који послови, дужности или функције су неспојиви са обављањем послова у школском одбору и да ли члан школског одбора може да буде лице које је већ члан органа управљања неке друге установе?

ОДГОВОР: Чланом 53. став 8. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 62/03, 64/03, 58/04, 62/04, 79/05 и 101/05) прописано је да за члана органа управљања не може бити предложено ни именовано лице које би могло да заступа интересе више структура, лице чији су послови, дужност или функција неспојиви са обављањем послова у органу управљања, као и лице које је већ именовано за члана органа управљања друге установе.

Послови, дужности или функције неспојиви са обављањем послова у школском одбору били би, на пример, послови свих врста надзора, послови који имају утицаја на функционисање установе или обављање њене делатности.

Чланом органа управљања друге установе, у смислу овог закона, сматра се члан именован у орган управљања друге школе (основне или средње) или децјег вртића.

ПИТАЊЕ: Да ли је помоћни наставник члан наставничког већа школе?

ОДГОВОР: Према члану 65. ст. 2. и 3. Закона о основама система

образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 62/03, 64/03, 58/04, 62/04, 79/05 и 101/05) наставничко веће, као стручни орган школе, чине наставници и стручни сарадници.

Надлежност, начин рада и одговорност наставничког већа уређује се статутом школе, сагласно члану 66. став 2. Закона.

Законом су јасно утврђени и разграничени послови наставника и стручног сарадника у школи од послова помоћног наставника, који своје послове обавља у сарадњи, односно под непосредним руководством наставника.

Наиме, одредбама члана 107. ст. 2, 5, 6. и 7. Закона прописано је да наставник остварује наставу и друге облике образовно-васпитног рада у школи; стручни сарадник – психолог, педагог, библиотекар, андрагог, дефектолог, логопед, социјални и здравствени радник (које школа има у зависности од потребе и програма које остварује), обавља стручне послове у школи, а помоћни наставник обавља послове припреме лабораторијских вежби, извођења и демонстрација поступака, техничко-технолошке припреме, извођења дела практичне наставе и других послова под непосредним руководством наставника.

Према томе, помоћни наставник није члан наставничког већа средње школе.

Напомиње се да нема сметњи да помоћни наставник, односно други запослени који није члан наставничког већа присуствује седници, без права одлучивања, јер су седнице наставничког већа јавне, а у складу са одредбама статута школе које уређују начин рада стручних органа, односно наставничког већа.

ПИТАЊЕ: Да ли лице са завршеним образовањем у четворогодишњем трајању може да се упише у школу ради преквалификације за образовни профил у трогодишњем трајању?

ОДГОВОР: Чланом 46. Став 2. Закона о средњој школи („Службени гласник РС“, бр. 50/92, 24/96, 23/02, 25/02, 62/03, 64/03 и 101/05) прописано је да ученик уписан у школу ради преквалификације полаже испите из стручних предмета које одреди наставничко веће школе. Преквалификација представља образовање за други образовни профил истог трајања као и већ стечено образовање.

Општи принцип: „ко може више, може и мање“, који се користи у примени права, могао би се применити и у случају када лице са већ стеченим образовањем у дужем трајању жели да упише школу ради преквалификације за образовни профил у краћем трајању од већ стеченог образовања. Законско ограничење постоји у случају када лице жели да стекне образовање у дужем трајању од већ стеченог образовања, јер је тада реч о доквалификацији. Прописи из области образовања не утврђују сметњу да лице са стеченим образовањем у четворогодишњем трајању упише школу ради преквалификације за образовни профил у трогодишњем трајању.

ПИТАЊЕ: Да ли школски одбор може да одреди заменика директора у случају оправдане дуже одсутности директора, и да ли директор може пуномоћјем да одреди лице које ће га у одсутности замењивати и да истим пуномоћјем одреди обим овлашћења?

ОДГОВОР: Законом о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 62/03, 64/03, 58/04, 62/04, 79/05 и 101/05) као орган руковођења прописан је директор, а такође су прописани и вршилац дужности директора и помоћни директор.

Сагласно члану 58. став 9. Закона, орган управљања установе одлучује о правима, обавезама и одговорностима директора. Како заменик директора није прописан законима из области образовања, могуће је да установа статутом уреди у којим случајевима, под којим условима и на који начин се може одредити лице које ће замењивати директора, као и орган који о томе одлучује.

Ако лице које замењује директора није уређено статутом, с обзиром на природу права, обавеза и одговорности директора школе није препоручљиво да директор путем генералног пуномоћја овласти лице које ће га замењивати у његовом одсуству. У случају да директор даје овлашћења, пожељно је да та овлашћења не буду везана за послове са јавним исправама које издаје школа. С обзиром на улогу органа управљања, била би потребна сагласност школског одбора на одлуку директора којом је дао овлашћења лицу које га замењује.

DOBIO OTKAZ ZBOG MIRISA ZNOJA

U Nemačkoj se otkaz može dobiti za razne stvari: „proneveru“ jednog evra, krađu faširane šnicle ili trošenje poslovne struje u privatne svrhe. Brojnim otkazima zbog apsurdnih razloga pridružio se i kelnski otkaz zbog znoja. Vremena su teška, borba za radna mesta nemilosrdna. U tom ratu za svaki evro poslodavci ponekad posežu za neobičnim sredstvima. Pronalaze se razlozi za otkaz koje nijedan sud u ranijem periodu ili u nekim drugim državama ne bi uzeo za ozbiljno.

Najnovija žrtva nemačke „discipline“ i liberalizacije tržišta rada je i jedan arhitekta iz Kelna. On je dobio otkaz jer je, navodno, zaudarao na znoj. Tako mu je Gradska uprava Kelna dala otkaz zbog neprijatnih telesnih mirisa. Arhitekta Verner M. je stvar isterao pred sud za radne sporove, uveren u pobjedu. Ali presuda ovog pravnog tela bila je jasna: otkaz je u skladu sa zakonima i potpuno je opravdan. Primedbe otpuštenog Vernera M. da je prekid radnog odnosa obrazložen razlozima koji se kose s poimanjima ljudskog dostojanstva ili moralnih normi nisu prihvaćene. „Obrazloženje otkaza ne samo da je potpuno podlo nego je i šamar zdravom osećaju za pravdu“, izjavio je advokat otpuštenog arhitekta Rajnhard Bauer za nemački državni radio „Dojče vele“.

KAZNA ZA MALOLETNIKE - ČITANJE

Jedan sudija u Nemačkoj razlikuje se od ostalih po neobičnim vaspitnim kaznama koje izriče maloletnicima kada se nađu pred njim na sudu. Naime, sudija Kristof Mangelsdorfer često mladim izgređnicima kao kaznu zadaje čitanje nekog romana, umesto da čiste parkove, javlja Dojče vele. Ovakve „kazne“ ovog sudije iz Fulde, u nemačkoj pokrajini Heseni, vrlo brzo su počele da daju dobre pedagoške rezultate. Mangelsdorfer je u početku kao kaznu uglavnom izricao 20 do 30 sati opštekorisnog rada maloletnim izgređnicima koji bi se zbog tuče ili vožnje u alkoholisanom stanju našli na sudu. Nikada, međutim, nije bio zadovoljan ovim kaznama, jer je bio svestan da će oni, čim ih budu odslušili, opet postupiti po starom. Sudiju je pre svega zanimalo kako da utiče na te posnule maloletnike, jer, prema zakonu, njegov zadatak je da vaspitava, a ne samo da sudi.

Od nedavno, Mangelsdorfer maloletnicima koji se nađu prvi put pred sudom više ne daje kaznu opštekorisnog rada, nego nešto sasvim drugo. Ukoliko proceni da je mlada osoba za to prikladna, Mangelsdorfer kao kaznu zadaje čitanje nekog romana, ali ne bilo kog romana. On je do sada na svom popisu skupio 14 naslova.

LOŠI UČITELJI SPUTAVAJU DOBRE UČENIKE

Nova studija poduprla je tvrdnju da su dobri učitelji i te kako bitni i pokazala da loši učitelji mogu naškoditi čak i vrlo nadarenim učenicima. Studija, koju je objavio časopis Science, pokazala je da dobri učitelji pomažu deci s najboljim genima da čitaju još bolje, a loši učitelji sputavaju decu i svode ceo razred na isti prosečni nivo. Jeanette Taylor s Univerziteta u Floridi i njene kolege zaključili su da se u razredima izvrsnih učitelja uspeh u čitanju razlikuje u zavisnosti od genetskih predispozicija. „Ali, loši učitelji sprečavaju sposobnost deteta da dostigne svoje mogućnosti“, istakli su. Svoju teoriju dokazali su posmatranjem 280 parova jednojajčanih i 526 parova dvojajčanih blizanaca u prvom i drugom razredu.

POLOŽILA IZ 950-TOG POKUŠAJA

Jedna vrlo uporna Južnokorejka koja je počela da uči vožnju u aprilu 2005. godine, konačno je dobila vozačku dozvolu - iz 960. pokušaja. Novinska agencija Jonap izvestila je da je Ča Sason (69) položila praktični deo obuke prošlog meseca, posle deset pokušaja. Međutim, vozači u Južnoj Koreji moraju prvo da polože pismeni deo ispita, što je za Ča Sason bilo posebno teško. Ona je, naime, čitavih pet godina gotovo svakodnevno polagala test i svaki put padala, sve do prošle godine kada je konačno uspela da ga položi. Agencija Jonap navodi da ona, po zanimanju prodavačica povrća, sada namerava da kupi mali polovni automobil da bi odlazila u posetu sinu i kćerki, ali i na posao.

600 GOLOVA NA FUDBALSKOJ UTAKMICI

Maratonska fudbalska utakmica između timova All Stars i Kembreja u Čeltenhamu, Velikoj Britaniji, održana je kako bi bio oboren Ginisov rekord u najdužoj fudbalskoj utakmici koja je ikada odigrana. Prethodni rekord od 33 sata je, uz pomoć 36 igrača koji su se smenjivali, oboren i to za dva sata. Rekord je oboren, ali uz pauze koje su igrači koristili kako bi „trknuli“, do toaleta, pojedeli nešto, odmorili malo, i otišli na masažu... Za tih 35 sati, „palo“, je preko 600 golova. Osim što je oboren Ginisov rekord, fudbaleri su uspeli sa skupe i 30.000 funti za izgradnju škole u siromašnom naselju u Indiji.

FAKULTET ZA TUMAČENJE SNOVA

U Saudijskoj Arabiji će uskoro biti otvoren institut na kome će polaznici učiti veštinu tumačenja snova. Institut, koja će imati status visokoobrazovane ustanove, izdavaće studentima diplome, a oni koji to budu želeli moći će da studije produže do doktorata. Osnivač škole, priznati stučnjak za snove Jusuf al-Harti, koji ima svoju emisiju na televiziji i svoju web stranicu, objasnio je da je reč o veštini koja ima za cilj da „savetuje ljude“. Povodom ove najave, oglasilo se i saudijsko ministarstvo za islam, navodeći da je tumačenje snova više dar koji poseduje izvesna osoba nego plod usavršavanja ili nauke.

ČESTITKA ZA GINISA

Sedamdeseti rođendan danske kraljice Margarete Druge nije proslavljen samo u dvorcu u Kopenhagenu, već i u Kuli! Svetkovina je trajala tri dana, a završena je u nedelju 18. aprila uveče velikim koncertom ovdašnjeg KUD-a „Srbija“. Ne pamti se da je ikada u Srbiji organizovana slična manifestacija u čast rođendana suverena jedne strane države. Pored svečane akademije, na kojoj se među zvanicama našla i konzul u ambasadi Danske u Beogradu gospođa Marina Gađe Topak, u nizu pratećih priredbi posebnu pažnju privuklo je maratonsko oslikavanje rođendanske čestitke na platnu dugom sedamdeset i širokom jedan metar u čemu je učestvovalo 1850 učenika osnovnih škola. Po svojoj originalnosti i formatu ta čestitka svakako bi mogla da se nađe i u Ginisovoj knjizi rekorda i, nema sumnje, obradovaće kraljicu Margaretu Drugu kada joj bude uručena početkom maja. Deo rođendanskog poklona sačinjavaće još i paket od 1200 pisama kulskih osnovaca „nepoznatom prijatelju u Danskoj“, kao i kompakt-disk sa muzički oblikovanom poemom „Oda radosti“, posvećenom Njenom veličanstvu i još sedam pesama inspirisanih Danskom. Premijerno su izvedene minulog vikenda, i to na danskom jeziku, a njihov autor je Borivoje Anđelić, osnivač i predsednik Društva srpsko-danskog prijateljstva „Svetost“ u Kuli, po čijoj zamisli je i priređeno ovo svojevrsno slavlje posvećeno kraljici Margareti.

